

บทที่ 2

แนวทางการบริหารจัดการความรู้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

แนวทางการบริหารจัดการความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นแนวทางที่คณะนักวิจัยได้รวบรวมจากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมประชุม ซึ่งได้นำแนวทางการที่เป็นผลสำเร็จมาเป็นแนวทางเบื้องต้นที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ตามความเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยแนวทาง ดังต่อไปนี้

- 2.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 แนวทางการปฏิบัติสำหรับประชาชนทั่วไป
- 2.3 แนวทางการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 2.4 แนวทางการปฏิบัติสำหรับองค์กรกระบวนกรยุติธรรม
- 2.5 แนวทางการปฏิบัติสู่ความสำเร็จจากกรณีศึกษา

2.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- 1) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2546
- 2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และ จังหวัดนราธิวาส
- 3) พระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 ในพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอทิว อำเภอกะพ้อ และอำเภอสะบ้าย้อยของจังหวัดสงขลา

ข้อแตกต่างของพระราชบัญญัติความมั่นคงกับพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน 7 ประการ ดังนี้

(1) เรื่องของอำนาจ การประกาศพระราชบัญญัติความมั่นคงมีหน่วยงานที่เป็นกลไกหลักในการทำงาน คือ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ส่วนพระราชกำหนด สถานการณ์ฉุกเฉินจะมี คณะกรรมการบริหารเป็นข้าราชการระดับสูง และมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเช่นกัน

(2) เรื่องข้อห้ามและอำนาจ พระราชบัญญัติความมั่นคงและสถานการณ์ฉุกเฉินได้มีพระราชกำหนด เหมือนกัน แต่พระราชบัญญัติความมั่นคงจะไม่มีกรห้ามชุมนุมตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป แต่พระราชกำหนดสถานการณ์ ฉุกเฉินจะมีข้อห้ามเรื่อง ลือ การเสนอข่าว หรือการจำหน่าย การทำให้แพร่หลาย ซึ่งอาจจะบิดเบือนข้อเท็จจริง

(3) พระราชบัญญัติความมั่นคง จะมีข้อแตกต่างจากพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน ในเรื่องการจับกุม ผู้ต้องสงสัย ซึ่งพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน มีสิทธิคุมตัวผู้ต้องสงสัยเป็นเวลา 30 วัน

(4) พระราชบัญญัติความมั่นคงจะสามารถเอาความผิดจากเจ้าหน้าที่ได้ แต่พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินจะให้สิทธิ์คุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่

(5) หลังเสร็จสิ้นการใช้พระราชบัญญัติความมั่นคง ต้องรายงานต่อรัฐสภาและต้องมีการสอบถาม ดังนั้นหน่วยงานที่ใช้ต้องมีหลักการการทำงานที่ชัดเจน

(6) อัตราโทษของบุคคลที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติความมั่นคง มีอัตราโทษจำคุก 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(7) เรื่องเจตนาของตัวบทกฎหมาย พระราชบัญญัติความมั่นคง เพื่อป้องกันและต้องการระงับยับยั้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้น แต่พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินจะป้องกันควบคุมสถานการณ์ที่มีความรุนแรงฉุกเฉิน

จากการวิเคราะห์ข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สรุปได้ว่า ข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างกับพื้นที่อื่นเพราะมีพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2546 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส พระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 ในพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอนาปะนา และอำเภอสะบ้าย้อยของจังหวัดสงขลา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีการก่อการร้ายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมีการฝังระเบิด การวางกับดักเพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ การก่อวินาศกรรม และสถานที่ราชการต่างๆ โดยไม่ทราบถึงคนร้าย ไม่ทราบความต้องการ และไม่ทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าทำให้เป็นพื้นที่อันตราย ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายจึงแตกต่างกับพื้นที่อื่นๆ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีกฎอัยการศึก การปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ไม่สามารถที่จะกระทำการได้อย่างเร่งด่วน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อนทางด้านศาสนา ความเชื่อ และทัศนคติของประชาชนในเขตพื้นที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะถือกฎอัยการศึก เข้าไปตรวจค้นได้โดยทันทีเลยในทางปฏิบัติจะเป็นการสร้าง ความแตกแยกและความไม่พึงพอใจให้กับประชาชนในทันที ดังนั้น การใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงต้องอาศัยความสัมพันธ์ทางด้านอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การสร้างมิตรกับประชาชน การสร้างเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเป็นเครื่องมือสำคัญให้การปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ง่ายและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

จากการจัดประชุมคณะผู้วิจัยได้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ดังนี้

- 1) บทบาทของงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในกระบวนการสืบสวนคดีอาญา
- 2) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน

ถึงแม้ว่าจะมีหลักปฏิบัติทั่วไปเกี่ยวกับการสืบสวน แต่อย่างไรก็ตามยังมีกฎหมายระเบียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับบางประการที่คอยกำกับควบคุมอยู่ การดำเนินการต่างๆ หลายประการของการสืบสวนสอบสวน จะต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและการปฏิบัติควบคู่ไปเสมอ กฎดังกล่าวมักจะเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญๆ เช่น จะทำอย่างไรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ร่วม การให้ข้อมูลจากพยาน คำให้การจากผู้เสียหายต่างๆ รวมทั้งกระบวนการสอบปากคำผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตามข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้จะต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามขั้นตอน

นอกจากนี้ หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน การสืบสวนสอบสวน การตรวจ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จะต้องสอดคล้องกับหลักคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณที่เหมาะสมต่อการดำรงไว้ซึ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

2.2 แนวทางการปฏิบัติสำหรับประชาชนทั่วไป

- 1) ให้ชุมชนเสนอข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหา โดยจะต้องเป็นอันดับแรก ไม่ควรยึดเยื้อติให้ทำแบบนั้นแบบนี้ เพราะประชาชนจะรู้เรื่องราวต่างๆ ในพื้นที่มากกว่า
- 2) ให้ประชาชนมีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เสนอข้อคิดเห็น ลงมือทำด้วยตนเองและมีส่วนรับผลประโยชน์ในการแก้ปัญหานั้นๆ
- 3) กลุ่มประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต้องเป็นประชาชนจริงๆ ที่ทำมาหากินไม่ได้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนร้าย
- 4) ต้องป้องกันมวลชนของพวกเราเอง ไม่ให้ไปเข้ากับพวกคนร้าย
- 5) วางแผนให้ประชาชนทุกฝ่ายมีความรัก ความสามัคคีกัน ไม่ให้มีการแตกแยกกันและไม่ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ 5 ประการของคนร้าย

2.3 แนวทางการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- 1) เจ้าหน้าที่ที่ต้องคอยช่วยส่งเสริมในด้านต่างๆ และช่วยเสริมในเรื่องงบประมาณให้กับประชาชน สามารถอยู่รอดได้ มีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
- 2) ยึดมวลชนเป็นหลัก แก้ไขด้วยเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน
- 3) การสร้างความเข้าใจ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องขยัน หมั่นลงพื้นที่เพื่อให้เข้าใจสภาพที่แท้จริงของคนในพื้นที่มีการสอบถามข้อมูลและทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง
- 4) อย่าไปสร้างความหวาดระแวงในหมู่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องสร้างองค์กรที่มีความชัดเจนและไว้วางใจปล่อยให้คนในหมู่บ้านบริหารกันเอง แล้วคอยช่วยเหลือ เป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 5) ควรบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครอง มหาตไทย ตำรวจ ทหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชน สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน
- 6) องค์กรในระดับหัวหน้าหมู่บ้าน และระดับนโยบายต้องให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วม และต้องสร้างการมีส่วนร่วมในระดับรากหญ้า และครอบครัว

7) เจ้าหน้าที่รัฐ และตำรวจ จะต้องรักษาความลับ ไม่แจ้งชื่อผู้ให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชน ดูแลความปลอดภัยในชีวิตแก่ผู้ให้ข้อมูลและคนในครอบครัว เนื่องจากส่วนใหญ่ที่ประชาชนไม่กล้าให้ข้อมูลเพราะเกรงกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

8) รัฐต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางสนับสนุนคนในพื้นที่ที่ได้รับราชการในพื้นที่ การที่คนในท้องถิ่นได้ทำงานในท้องถิ่นที่ตนเองเกิด จะสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น

9) การเข้าไปในหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งอาจถูกลอบวางระเบิดได้ ต้องมีการสังเกต เช่น เป็นพื้นที่ร่วนซุย พื้นที่ไม่แข็งมากให้หลีกเลี่ยงเพราะอาจไม่ปลอดภัย และถ้าพบต้นสาบเสือ ลักษณะเป็นพุ่มเตี้ยๆ เต็มพื้นที่ เมื่อมองดูแล้วเหยี่ยวอยู่กอดเดียวหรือบริเวณเดียว แต่ต้นอื่นๆ บริเวณรอบนั้นดีหมด แปลว่าพื้นที่นั้นมีปัญหาแน่นอน พยายามหลีกเลี่ยงอย่าเข้าไป

10) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีสื่อสัมพันธ์กับตำรวจสันติบาล สื่อสัมพันธ์กับสายข่าวจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

11) ต้องมีสื่อสัมพันธ์กับชาวบ้านที่เขาสนิท เช่น โต๊ะอิหม่ามที่อายุมากแล้ว เจ้าหน้าที่สามารถไปคุยได้และเป็นมิตร ซึ่งจะได้รับข้อมูลที่ดีจากบุคคลเหล่านี้

12) ต้องรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า เมื่อได้รับข่าวจะต้องรู้จักวิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์ปัญหาเฉพาะด้าน

13) พร้อมทั้งจะวิเคราะห์ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นว่าจะแก้ไขปัญหอย่างไร จะเอาตัวรอดอย่างไรโดยที่ไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้า

14) พยายามทบทวนภารกิจที่ไปทำงานในแต่ละครั้งว่าบกพร่องตรงจุดไหน แล้วแก้ไขปัญหามีให้เกิดการผิดพลาดอีก

15) การรักษาความปลอดภัย หรือการตรวจสอบความปลอดภัยไว้ก่อน จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ การมีชีวิตรอดกลับมาของผู้ปฏิบัติงาน ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาจะปฏิเสธไม่ได้

16) ต้องมีความรู้ ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความละเอียด ต้องรู้จักรอบรู้ปัญหา รู้จักเป้าหมาย มีกลุ่มเป้าหมายของเราที่ชัดเจน ถ้าเข้าไปปฏิบัติงานโดยไม่รู้เรื่องอะไร ไม่ระวัง ไม่มีแผนงาน จะทำให้เสียเปรียบและเสียชีวิตได้

17) ความปลอดภัยของที่ตั้ง มีการจัดเวรยามเฝ้าที่ตั้งไว้ ต้องทำอย่างเข้มงวดเพื่อรักษาหน่วยที่ตั้งไว้ให้ดีที่สุด

18) ต้องมีการศึกษาเส้นทาง สอบถามในเรื่องของเส้นทางว่าเส้นทางที่จะไปที่ชุมชนนั้นๆ มีลักษณะเส้นทางแบบไหน มีความปลอดภัยอย่างไร หรือว่ามีเส้นทางอื่น พอจะเสี่ยงได้หรือไม่ ก็จะกำหนดเส้นทางได้เนื่องจากในการเดินทางหากเป็นเส้นทางที่ถูกบังคับหรือเป็นเส้นทางเสี่ยง ก็อาจจะเป็นเส้นทางที่ก่อให้เกิดการจู่โจมตีจากคนร้ายได้เช่นกัน

19) ในระหว่างการเดินทาง ต้องกำหนดมาตรการเอาไว้ในเรื่องของความปลอดภัยดังนี้

(1) อำพรางตัวโดยไม่แต่งเครื่องแบบ หรือไม่ใช้รถยนต์ที่มีสัญลักษณ์ว่าเป็นของทางราชการ ต้องระวังตัวสัญลักษณ์หรือสติ๊กเกอร์ หรือสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ว่าเป็นสิ่งของทางราชการไม่ควรติด

(2) ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะเดินทางไปปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชน ต้องรายงานผู้บังคับบัญชา ก่อนว่าจะเดินทางไปไหน เพราะว่าผู้บังคับบัญชาจะได้ช่วยประสานหน่วยงานต่างๆ ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น

(3) ต้องมีความระมัดระวังในเรื่องของการใช้วิทยุสื่อสาร ฝ่ายตรงข้ามมักมีวิทยุสื่อสาร สามารถดักฟังการปฏิบัติงานหรือการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ได้

20) การตรวจสอบอุปกรณ์ ในการเดินทางไปหาข้อมูล หาข่าว การมีส่วนร่วมกับประชาชน เช่น อุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง

21) ความพร้อมของรถยนต์ ในยุคแรกๆ รถยนต์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในราชการมีสภาพค่อนข้างเก่าที่สุด และสภาพค่อนข้างแย่ ดัดตราสัญลักษณ์ของทางราชการ ภายหลังมีการก่อเหตุระเบิดลอบยิงบ่อยครั้งขึ้น ทำให้ทางราชการได้ปรับเปลี่ยนรถที่ใช้เป็นรถที่หุ้มเกราะ และไม่มีตราสัญลักษณ์ของทางราชการ

22) น้ำมันเชื้อเพลิงในการเดินทางหาข้อมูลข่าวสาร แต่ละชุมชนอยู่ห่างไกลกัน ฉะนั้นก่อนออกเดินทาง เจ้าหน้าที่ต้องเตรียมอุปกรณ์ เครื่องรถยนต์ และตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ทุกอย่างให้เรียบร้อย เพราะว่าถ้าเกิดมีเหตุการณ์ระหว่างทาง จำเป็นจะต้องเปลี่ยนเส้นทาง น้ำมันจะต้องเพียงพอ

23) เสื้อเกราะกันกระสุน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ใกล้หมดอายุ เพราะวัสดุที่กันกระสุนภายใน ไม่ว่าจะเปลี่ยนไส้สังเคราะห์ หรืออื่นๆ ที่มีโซโลหะ ก็จะมีอายุการใช้งานไม่นาน จึงต้องมีการตรวจสอบเสมอ

24) อาวุธปืน เช่น ปืนยาว ปืนพกประจำกาย ต้องมีประจำตัวและประจำรถด้วย

25) วิทยุสื่อสารต้องตรวจสอบด้วย และต้องระวังในเรื่องการใช้วิทยุสื่อสาร เพราะอาจถูกดักฟังได้

26) ไฟฉาย กล้องส่องทางไกล มีความจำเป็น ช่วยทำให้ปลอดภัยได้

2.4 แนวทางการปฏิบัติสำหรับองค์กรกระบวนการยุติธรรม

1) เมื่อมีเหตุแล้วนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล รวมทั้งพยานที่เป็นนิติวิทยาศาสตร์ โดยมี 2 ส่วนด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 คือ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ส่วนที่ 2 คือ เมื่อมีเหตุแล้ว พยานหลักฐานและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำพยานหลักฐานไปสู่ศาล ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เพื่อให้ภาครัฐนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) กฎหมายต้องมีความมั่นคง มีความเป็นธรรม ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องไม่เป็นโจรสลัดเอง

3) คดีที่จะขึ้นสู่ศาล เจ้าหน้าที่ต้องมั่นใจในเรื่องระเบียบการปฏิบัติ ทุกอย่างต้องถูกต้องและตรงไปตรงมา การพิสูจน์ความผิดในปัจจุบัน ศาลจะดูตั้งแต่ต้นถึงปลาย ไม่ได้ดูเฉพาะปลายเท่านั้น

4) ต้องรักษาความลับ ความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่เป็นพยานให้มากที่สุด

2.5 แนวทางการปฏิบัติสู่ความสำเร็จจากกรณีศึกษา

1) กรณีศึกษาที่ 1

(1) ปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลราตาบันยัง ตำบลปิยา-มูมั่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ราษฎรถูกประทุษร้ายเสียชีวิต ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากความไม่เข้าใจและหวาดระแวงระหว่างราษฎร ปัญหาที่ตามมาคือ ราษฎรไม่กล้าออกไปประกอบอาชีพอย่างที่เคยปฏิบัติมา ไม่กล้าเข้าไปซื้ออาหารในเมืองเพราะต้องเดินทางไกล

(2) วิทยุไม่มียานทำให้เป็นจำนวนมากทำให้คนแปลกหน้ามาชักชวนให้ไปทำงานที่ผิดกฎหมายหรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อเหตุความไม่สงบ

แนวทางแก้ไข

(1) มีคนกลางเจรจาในเรื่องของความขัดแย้ง เพราะถ้าไม่มีคนกลางไปเจรจาพูดคุยกันก็จะไม่รู้เรื่อง

(2) ชุมชนได้รับโครงการเร่งด่วนจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งทำให้ชุมชนทั้ง 2 ชุมชนที่มีปัญหากันทำงานร่วมกันได้ โดยคัดเลือกผู้นำที่ว่างงาน ใครมีที่ดินว่างไม่ได้ทำอะไรก็สละที่ดินมาทำร่วมกัน โดยทำฟาร์ม ได้รับความจ้าง มีรายได้ซึ่งชาวบ้านพอใจ มีการขุดลอกคูคลอง ทำระบบเลี้ยงปลา ประปา ปรับปรุงดิน และปลูกพืชต่างๆ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ทำถนนเข้าหมู่บ้าน มีรั้วลวดหนามป้องกันโดยรอบ โดยให้ชาวบ้านเข้ามาช่วย หลังจากนั้น 6 เดือน ก็เห็นผลผลิต ซึ่งมีทั้งสรรพสินค้า แม็คโคร โลตัสเข้ามารับผลผลิตไปขาย ชาวบ้านก็ทำงานร่วมกันทุกวันเป็นการมีส่วนร่วมในการทำงาน หลังจากนั้นก็ไม่มีการก่อเหตุร้ายเกิดขึ้น เป็นที่พอใจทั้งโต๊ะอิหม่ามและเจ้าอาวาส ซึ่งความจริงแล้วเป็นเรื่องค่อนข้างยากที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแต่ก็สามารถทำได้

(3) หน่วยงานให้คนในชุมชนทำ โดยชุมชนเป็นคนร้องขอมา มีค่าใช้จ่ายโครงการให้ทำ เพราะหากชุมชนร้องขอมาเอง จะทำให้คนในชุมชนสนใจและเห็นคุณค่าของโครงการ

2) กรณีศึกษาที่ 2

(1) กรณีเหตุการณ์ในอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี รถขายอาหารถูกยิงระหว่างทาง พ่อค้าและแม่ค้าตายทั้งสามมีภรรยา เหตุการณ์นี้ทำให้ร้านค้าต่างๆ ปิดหมดไม่มีใครกล้าขายอาหาร

(2) ชาวบ้านเดือดร้อนไม่มีคนขายอาหาร ประชาชนไม่สามารถออกไปทำมาหากินได้

แนวทางแก้ไข

(1) ประชาชนควรช่วยตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

(2) ประชาชนบางคนมีที่ดิน 5 ไร่ บางคนมี 10 ไร่ นำที่ดินมารวมกันและดำเนินการทำกิจกรรม/โครงการ โดยมีทหารพัฒนาช่วย โดยทุกคนตกลงร่วมมือนำที่ดินมารวมกันทำโครงการ ได้ประมาณ 87 ไร่ ลงมือดำเนินการโดยกำหนด ต้องคิดว่าทำอะไรให้คนในหมู่บ้านมีอาหารกินได้รวดเร็วและทุกคนในหมู่บ้านมีอาหารกิน ในขั้นต้นชุมชนยังไม่มีอาหาร ก็ช่วยหาข้าวสารอาหารแห้งจัดลงมาให้ทุกคนครบถ้วนอย่างน้อย 7 วัน แต่หลังจากนี้ 7 วัน ก็จะต้องออกไปไถ่ฝักจะต้องเริ่มออก เห็นจะต้องออกดอกสามารถเก็บมารับประทานได้และขอพระราชทานเงิน 1 ล้านบาท จากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ในตอนแรกเข้ามาดำเนินการภายใน 7 วันก็ได้ผล ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำ โดยให้คิดและดำเนินการเอง ส่วนเจ้าหน้าที่ก็คอยช่วยเหลือ ต่อมาได้รับอนุมัติเงินจากสำนักนายกรัฐมนตรี

จำนวน 13 ตำบล ดำเนินการให้ทหารพัฒนาเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะแต่ละพื้นที่ มีกรณี เช่นนี้เกิดขึ้นในหลายตำบลในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3) กรณีศึกษาที่ 3

(1) หมู่บ้านกะลาพอ ตำบลเตราะบอน อำเภอสายบุรี ราษฎรหมู่ 1 (หมู่บ้านเตราะบอน) หมู่ 4 (หมู่บ้านลือดง) หมู่ 7 (หมู่บ้านกะลาพอ) ของตำบลเตราะบอน ซึ่งหมู่ 4 และหมู่ 7 อยู่ไม่ได้เพราะในตอนนั้นถูกลอบยิงทุกวัน ได้ย้ายมาอยู่รวมกันกับหมู่ 1

(2) ออกไปทำมาหากิน มีสวนยางเป็นของตัวเองอยู่ประมาณ 300 ไร่ ไปกรีดยางไม่ได้เช่นกัน เพราะกลัวโดนลอบยิง

(3) อาหารไม่เพียงพอเพราะประชาชนไม่ได้ออกไปทำมาหากิน

แนวทางแก้ไข

(1) ประชาชนร่วมกันทำโดยการมีส่วนร่วมกันรัฐช่วยเสริมงบประมาณโดยให้ประชาชนลงมือทำเอง

(2) ราษฎรเป็นตัวตั้งในการแก้ปัญหาต่างๆ

(3) การแก้ปัญหาคือต้องแก้ปัญหาค้นพื้นฐานให้ได้ ประชาชนสามารถอยู่รอดได้โดยการมีส่วนร่วม

(4) การแก้ปัญหาคือดำเนินการเป็นแห่งๆ ไม่ปูพรมให้ คือ จะต้องมีความต้องการหรือเรียกร้องเข้ามา แล้วจึงจะเข้าไปแก้ปัญหา ซึ่งจะไม่ไปยึดยึดโครงการ ให้ประชาชนลงมือทำและได้รับผลประโยชน์เองเป็นเจ้าของโครงการเอง

(5) อย่าคิดว่าทำไปเพราะใคร ในฐานะอะไร แล้วได้อะไร ต้องมองว่าหากว่ามีคนตายทุกวัน เราคนไทยไม่มีใครสนใจเลยเห็นว่าเป็นการตายประจำวัน อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ก็จบไป ไม่มีใครเข้าไปช่วยแก้ปัญหา ไม่มีใครเข้าไปดูแลคนในพื้นที่ที่มีความเครียดมาก เพราะคนที่ตายเป็นญาติพี่น้อง ทางราชการก็ทำเพียงแค่แสดงความเสียใจ มอบเงินให้ซึ่งมองว่ายังไม่เพียงพอ ต้องลงไปให้ถึงจุดแล้วแก้ปัญหานำความสงบกลับมา

4) กรณีศึกษาที่ 4

(1) อำเภอลูโหวงปาดิ มี 6 ตำบล คือ โต๊ะเต็ง ลูโหวงปาดิ กาวะ สากอ ริโก้ และปะลูลู เกิดเหตุการณ์ยิงกัน

(2) ตำแหน่งนายอำเภอว่างไป 8 เดือนไม่มีคนมารับตำแหน่ง

(3) กำหนดผู้ใหญ่บ้านถูกฆ่าตายไปทั้งหมด 15 คน มีการร้องเรียนขอให้เข้าไปช่วย

(4) ตำบลอื่นๆ โดยรอบมีเหตุร้ายเกิดขึ้นทุกวัน แต่ตำบลลูโหวงปาดิ มีชาวบ้านเกาะกลุ่มผืนกกำลังกันแน่นไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น

แนวทางแก้ไข

(1) ยินดีเข้าไปช่วย และต้องเข้าไปช่วยอย่างจริงจัง อย่าคิดว่าเข้าไปในพื้นที่ไม่ได้ก็ไม่เข้าไปช่วย ต้องคิดว่าต้องเข้าไปให้ได้ เพราะเช่นนั้นประเทศไทยจะไม่เหลืออะไร หากไม่ช่วยกัน

(2) ตำบลลูโหวงปาดิมีชาวบ้านเกาะกลุ่มผืนกกำลังกันแน่นไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น หมู่บ้านหนึ่งในตำบลโต๊ะเต็ง มีโครงสร้างของผู้ก่อความไม่สงบ ต้องสืบเสาะในทางลับจึงสามารถได้ข้อมูลมา ได้ศึกษาว่าทำไมจึงเกิด

เหตุร้ายขึ้น สืบเสาะจนได้พื้นที่หมู่บ้านสีแดงมา เป็นพื้นที่อันตรายที่มีผู้ที่คอยชี้เป้าว่าใครทำอะไร มีกรณีหนึ่งที่มีผู้ใหญ่บ้านโดนลอบทำร้าย แต่ไม่เสียชีวิต เป็นมุสลิม โดยได้เข้าร่วมกับราชการจึงทำให้โดนลอบทำร้าย ได้พูดคุยและถามว่าเมื่อหายแล้วจะอย่างไร ผู้ใหญ่บ้านก็ตอบว่าคงอยู่ได้ไม่นานเพราะจำหน้าคนร้ายได้ เดียวก็คงโดนเก็บ นี่ก็เป็นกรณีศึกษา ถ้าหากเป็นเช่นนี้ หากมีคนคุ้มกันก็คงอยู่ได้ไม่นานก็ต้องไปอยู่ที่อื่น ได้พูดคุยและขอให้ช่วยเหลือให้คนในหมู่บ้านได้มีอาวุธไว้ป้องกันตัว แต่ต้องเป็นอาวุธที่ถูกกฎหมายและต้องจัดเวรยาม เพราะเราไม่ได้มีหน้าที่ปราบปรามหรือจับใคร ใช้ได้แค่ป้องกัน โดยได้คัดเลือกตัวแทนในหมู่บ้านประมาณ 10 คนที่ไว้ใจได้ ไม่หักหลัง นำไปฝึกการป้องกันตัวเอง การใช้อาวุธ และเป็นกำลังคุ้มกันให้กับผู้ใหญ่บ้าน และขออัตราจ้างงานให้ 10 คนไปช่วย โดยไม่ต้องไปทำอย่างอื่น เป็นกรณีที่น่าศึกษา เหตุการณ์ก็ค่อยๆ คลี่คลายลงไป

ความภาคภูมิใจจากความสำเร็จ

มีความยินดีในการรับเชิญเป็นประธานในการช่วยแก้ไขปัญหาการเกิดความไม่สงบ และมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหลายตำบลของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนสามารถประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหามากมายหลายตำบลประมาณ 50 กว่าแห่งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จนเกิดความสงบขึ้น และไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น

5) กรณีศึกษาที่ 5

ต้นเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงเกิดขึ้นมาในขณะนี้กลุ่มที่สามารถมองเห็นจะมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตำรวจ ทหาร กรมการปกครอง หน่วยราชการทุกหน่วยที่จะเข้าไปดูแลประชาชน

(2) กลุ่มที่จะต่อต้านที่จะแบ่งแยกดินแดน กลุ่มนี้แท้จริงแล้วมีขบวนการขั้นตอน ซึ่งรัฐจะรู้หมดว่ามีใครบ้าง สืบเนื่องจากเหตุการณ์ที่มีการปล้นปืน ได้เข้าไปสืบสวนในเรื่องนั้น และเก็บข้อมูลรายละเอียดต่างๆ มีความชัดเจนว่าต้องการแบ่งแยกดินแดน

(3) กลุ่มประชาชน รัฐต้องการให้ประชาชนเข้ามาเป็นฝ่ายรัฐ ประชาชนกลุ่มหนึ่งก็จะเป็นฝ่ายรัฐที่มีการทำมาหากิน ดำเนินชีวิตประจำวัน และประชาชนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มที่อยู่ฝ่ายตรงกันข้ามที่เข้ามา

(4) ในพื้นที่ป่าได้มีการนำเด็กและกลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งภายหลังได้มีการนำสตรีไปฝึก

แนวทางแก้ไข

มีการสืบทราบว่า มีที่ใดบ้างที่มีการนำเด็ก วัยรุ่น และสตรีเข้าไปฝึก เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปก็มีการย้ายจุด การปล้นปืนเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่จะนำไปสร้างกองกำลังในการซ้อมโจมตี ขณะนี้เราได้มาเพียง 2 กระบอกที่ปล้นไปหลายร้อยกระบอก จากกระบวนการระยะหลังได้ทราบว่า การปล้นปืนได้นำไปใช้ในการทำร้ายเจ้าหน้าที่ มียุทธศาสตร์ของคนร้ายว่าหากมีการทำร้ายเจ้าหน้าที่แล้ว มีนักข่าวลงไปทำข่าวก็จะได้รับรางวัล จากเหตุการณ์ที่เล่ามาสรุปว่ามีทั้งกลุ่มเขากลุ่มเรา และคนกลาง คือ ประชาชน ไม่ว่าจะชายหรือหญิงก็เป็นกลุ่มของเขา เพราะฉะนั้นในการที่จะให้ประชาชนจริงๆ เข้ามามีส่วนร่วม ต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนร้าย และอีกกลุ่ม คือ เข้ามาเป็นคนไทยกลับใจ ซึ่งที่ศชต. มีเข้ามาทุกวัน ตรงจุดนี้เองก็ยังไม่สามารถทราบได้ว่า เขาเป็นฝ่ายตรงข้ามที่เข้ามาเอาข้อมูลหรือเป็นหน่วยข่าวหรือไม่ จากที่กล่าวมาทั้งหมดอยากให้เห็นว่า กลุ่มประชาชนที่จะมามีส่วนร่วมมี 2 กลุ่ม สำหรับกลุ่มที่เราารู้แล้วว่าเป็นกลุ่มเขาดังนั้นเรามีข้อมูลว่าคนที่เข้าไปในป่าไปฝึกมากับกลุ่มประชาชนที่เป็นคนที่ทำมาหากินไม่เคยไปยุ่งเกี่ยว อยาก

ให้ภาพออกมาในลักษณะของการอำนวยความสะดวก เมื่อมีเหตุแล้วพนักงานสอบสวนหรือตำรวจจะต้องไปถึงที่เกิดเหตุต้องไปสอบสวนนำรายละเอียดต่างๆ ที่เป็นพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็นประจักษ์พยาน พยานแวดล้อม เมื่อมีเหตุแล้วเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล รวมทั้งพยานที่เป็นนิติวิทยาศาสตร์ ต้องมองถึงความเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะนำมาซึ่งคดีขึ้นสู่ศาล เอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำพยานหลักฐานไปสู่ศาล และการป้องกันปราบปรามปกติ ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เพื่อให้โครงการวิจัยได้รับประโยชน์สูงสุด และภาครัฐนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด